

میزان سنجی انگاشتهای ادراک شهروندی از معماری و فضاهای شهری تاریخی با تأکید بر اجتهاد از آنها در معماری معاصر؛ مورد پژوهی: فضاهای شهری و معماری تاریخی شهر تهران

وحید قبادیان - دکترای معماری و هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد امارات، امارات.

شهاب ایلکا* - دانشجوی دکتری تخصصی، گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی، واحد امارات، امارات.

چکیده

Citizen Perception Survey imaginations amount of historical architecture and urban spaces with an emphasis on contemporary architecture

Abstract

Today, citizens' perception of urban spaces and architecture plays a key role in the application or non-use of urban spaces and architecture. You cannot expect that to how, or even more generally, dictates the use of urban spaces to citizens. Accordingly, a review of the cognitive component can help citizens, especially in the traditional architectural design spaces with no soul and is still today overlooked and forgotten things to point. In this research, descriptive - analytical and logical reasoning and survey methods to collect data: surveys and questionnaires and documents and close benefited. The results indicate that specific components of such wonder and admiration of the citizens, beauty, calm, exclusive - an individual routine, coordination, lack of coordination, history, social life, glory, mysterious, dream and heaven, elegance, power light, color and physical elements of continuity and repetition, spirituality, security, fun and pleasant, the vitality of traditional architecture that can be used in the design of urban spaces and modern architecture.

Keywords: architecture, urban space, perception, aesthetic, architectural and urban areas, traditional, contemporary architecture.

امروزه ادراک شهروندان از فضاهای شهری و معماری، نقشی اساسی در کاربست یا عدم بکارگیری فضاهای شهری و معماری دارد؛ چنانچه نمی‌توان انتظار داشت که نحوه چگونگی یا حتی بطور اعم‌تر، استفاده از فضاهای شهری را به شهروندان دیکته کرد. بر این اساس، بازبینی مولفه‌های ادراکی مورد نظر شهروندان خاصه در معماری سنتی می‌تواند راهنمایی طراحی فضاهای بدون روح و راکد امروز بوده و حدالمنقدور به موارد نادیده و فراموش شده‌ای اشاره کند که در طراحی فضاهای و معماری معاصر موثر افتاد. در این تحقیق از روش توصیفی - تحلیلی و پیمایشی با روش استدلال منطقی و ابزار گردآوری داده: مطالعات کتابخانه ای و استنادی و پرسشنامه‌های بازپاسخ و بسته پاسخ بهره برده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که مؤلفه‌هایی خاص از نظر شهروندان مانند شگفتی و تحسین، زیبایی، آرامش، منحصر به‌فردی، معمولی، هماهنگی، عدم هماهنگی، تاریخ، زندگی اجتماعی، عظمت، اسرارآمیزی، روایا و بهشت، ظرافت، قدرت، نور، رنگ و عناصر کالبدی، استمرار و تکرار، معنویت، امنیت، لذت و خوشایندی، سرزندگی در معماری سنتی وجود دارد که می‌توان در طراحی فضاهای شهری و معماری معاصر از آنها بهره گرفت.

واژگان کلیدی: معماری و فضای شهری، ادراک زیبایی شناختی، فضاهای معماری و شهری سنتی، معماری معاصر و جامعه‌شناسی.

مقدمه

جایگاه مطلوب فضاهای شهری و معماری در ادراک شهروندان و کاربران فضاهای شهری از یک طرف و بحران هویت در شهرهای که منتج از منها کردن معنا و حس مکان از شهرها می‌باشد، ناشی از برآوردهای منحصراً مادی قرن بیستمی توسعه است. برآوردهایی که سبب شده‌اند راههای ارتباطی بیشتر، ارتباطات کمتر و بی‌کیفیت‌تر تولید کنند؛ و شهرهای بزرگتر، انسانهایی با خاطرات و تجربیات حسی محدودتر بیافرینند. فقدان کیفیت فضاهای شهری در حوزه ادراکی شهرروندان، علاوه بر نمایش تغییرات اساسی پارادایم در فرم شهر، مؤید دگرگونی شیوه ادراک انسانها از پیوستگی با مکان نیز هست. از سویی دیگر، مطالعات کیفیت محور و پژوهش‌های مطلوبیت سنجی فضاهای شهری، سهم بزرگی در عمق بخشیدن به دانش ارتباطات انسان و محیط خاصه در علوم مرتبط با روانشناسی مُحيطی ایفا کرده‌اند. این مطالعات اینک باگذشت بیش از سه دهه، دارای یک بدنه نظری رو به رشد و ترمینولوژی مفاهیم مخصوص به خود شده؛ و در چهارچوبها و نظام‌مندی‌های روانشناسی محیط، اکولوژی انسانی و جامعه‌شناسی شهری نیز محدود نمانده‌اند.

بر این اساس، در این مقاله به طرح میزان ادراک مطلوب شهروندان از فضاهای سنتی معاصر و ارتباط معنادار آن با طراحی فضاهای رایج معماری از دیدگاه شهروندان معاصر پرداخته شده است. در پایان نیز راهکارهایی عملی و راهبردهایی برای طراحی معماری و فضاهای شهری معاصر ارائه خواهد شد.

مواد و روشها

۱. «روش تحقیق»: در مرحله [ادبیات تحقیق و ارائه مدل مفهومی پیشنهادی] روش تحقیق مشتمل است بر:
 - ۰ روش «توصیفی» و «تحلیلی» [به تفصیل] [با ایزار «گردآوری داده»: مطالعات استادی و کتابخانه‌ای و دسترسی به کتب و نصوص لاتین و درگاه‌های اینترنتی و برقراری مکاتبه با نهادها، ارگانها و موسسات مطالعاتی و متخصصین و صاحبنظران زمینه فوق الذکر.]
 - ۰ روش «تحلیل محتوا» [به تفصیل] برای تجمیع، و

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۱۹۲

$$n = \frac{Z_{\alpha}^2 \times p \times q}{d^2}$$
$$n = \frac{(1.96)^2 (1)(0.05)}{(0.08)^2} = 142$$

میر شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۱۹۳

ادبیات و مبانی نظری

ادراک

بررسی سیر تحول تمدن و فرهنگ بشر در طول تاریخ

- در این رابطه n حجم نمونه‌ی آماری، p نسبت موفقیت و $Z\alpha/2$ آماره‌ی مربوط به توزیع نرمال استاندارد برای سطح خطای ($\alpha = 0.05$) می‌باشد که مقدار آن برابر 1.96 می‌باشد.
۷. «آزمون‌های آماری»: آزمون آماری مورد استفاده در پرسشنامه‌ی مرحله‌ی دوم تحقیق، آزمون یکنواختی و یا کای مربع تک نمونه‌ای بوده است.
۸. «روش تجزیه و تحلیل»: تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق توسط نرم افزار spss صورت گرفته است.
۹. «روایی و پایایی تحقیق»: نظرکارشناسان و استادی در مورد روایی این پرسشنامه‌ها مثبت بوده و بنابراین می‌توان انتظار داشت که پرسشنامه‌های مورد استفاده در تحقیق دارای روایی محتوایی و صوری باشند.
۱۰. «قلمرو مکانی و زمانی تحقیق»: محدوده تحقیق اینیه و بافت‌های تاریخی کلانشهر تهران بوده که به صورت تصادفی نظرات شهروندان از میزان ادراک ایشان از فضاهای و معماری موجود برآورد شده است. قلمرو اصلی تحقیق میدان امام (ره)، میدان بهارستان، و مجموعه بازار قدیم تهران بوده است.

۱. «ملاصدرا» تمام درجات و مراحل ادراک را که سلسله‌ای از پدیده‌های جسمانی و نفسانی غیر مادی است ناشی از موجود مادی خارجی می‌داند. بعقیده ملاصدرا تأثیرگذاری اشیاء بر روی حواس مافقط نیمه‌راه ادراک است، وکسانی‌که – مانند حسگرایان – از مرحله تجربه و حس، فراتر نرفته‌اند در واقع، به نیمه راه قناعت کرده‌اند و طبعاً نمی‌توانند (و نباید) فرآیند سیر کامل ادراک بعد از حس را انکار کنند. حواس انسان (مثلاً بینایی) ناتوان از آنستکه واقعیت خارجی را در صفحه ذهن منعکس و برای مادا علم، ایجاد کند. علامتی رمزگونه که چشم به مغز مخابره می‌کند بیش از بک «شبح» (یعنی تصویر کمرنگ و مبهم اشیاء) نمی‌باشد و این مقدار، علم و شناخت شمرده‌نمی‌شود زیرا علم در فلسفه ملاصدرا باید «کاشفیت» و بیرون نمایی صریح داشته باشد و شبح و تصویر مادی اشیاء، اینگونه بیرون نماییست. و برای تأمین کاشفیت ادراک و علم بایستی با ماهیت اشیاء خارجی سروکار داشته باشد. (فرق شبح با ماهیت و صورت آن است که اگر به صورت ذهنی وجود خارجی داده شود همان شیء خارجی خواهد شد (ولی شبح اینگونه نیست).
۲. «فرآیند ادراکی» دنباله‌ای از مراحل است که از محیط شروع می‌شود و به درک ما از یک محرک و اقدام و اکتشی نسبت به آن محرک می‌انجامد. این فرایند در موارد زیر خلاصه می‌شود: ۱. محرک محیطی: دنیا پر است از محرک‌هایی که از طریق حواس مختلف می‌توانند توجه مارا جلب کنند، ۲. «محرك مورد توجه»: محرک مورد توجه، شیء بخصوصی در محیط است که توجه ما بر روی آن متمرکز شده است. ۳. «تصویر بر روی شبکیه»: سپس، محرک مورد توجه به صورت یک تصویر بر روی شبکیه شکل می‌گیرد. ۴. «تبديل»: تصویر روی شبکیه سپس به سیگنال‌های الکتریکی تغییر شکل می‌یابد. ۵. «پردازش عصبی»: آنگاه سیگنال‌های الکتریکی تحت پردازش عصبی قرار می‌گیرند؛ ۶. «ادراک»: در مرحله بعد از فرایند ادراک، ما شیء محرک در محیط را به طور واقعی درک می‌کنیم. در این مرحله است که ما به طور هشیارانه از آن محرک آگاهی می‌یابیم. ۷. «بازشناسی و شناخت»: ادراک فقط مستلزم آگاهی هشیارانه از محرک‌ها نیست. علاوه بر آن مغز ما باید آنچه حس کرده‌ایم را رد بندی و تفسیر کند.

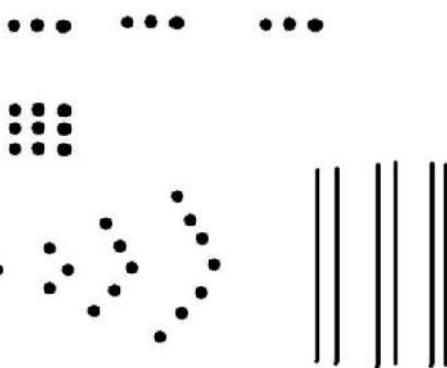

نمودار ۱. فرآیند شکل گیری ادراک محیطی؛ نگارنده بر اساس ایروانی، ۱۳۸۱، ج ۱۱.

ویژگیهای کلی رفتار به شمار می‌آید و از قانونهایی به شرح زیر تشکیل یافته است.

۱. «قانون فراگیری»: یکی از مهمترین قانونهای گشتالت به قانون فراگیری یا جامعیت معروف است. از ویژگیهای قانون فراگیری نظم و ترتیب، تقارن، سادگی، تناسب، استواری، پایداری و مانند اینهاست. در روان‌شناسی مانند فیزیک حالت تعادل نقش مهمی را بر عهده دارد. قانون فراگیری را باید قانون تعادل نامید. همان‌طور که در علم فیزیک اصول ماکزیمم و می‌نیمم حاکم است. در حالت‌های روانی، با ملاحظات خاص خود نیز عین همین قوانین حکم‌فرماست. برای نمونه، وقتی آبگونه‌ها در سطح ناهموار قرار می‌گیرند. به سوی وضع متتعادل رو می‌آورند.

۲. «قانون مجاورت»: بیانگر عوامل سازنده یک میدان است که در نتیجه نزدیک بودن به یکدیگر تشکیل دسته یا ردیه‌های مشخصی را می‌دهد. هر چه این واحدها بیشتر به هم نزدیک باشند، احتمال همبستگی آنها بیشتر است. به طوری که در شکل زیر دیده می‌شود

ادراک در علم روانشناسی محیطی

در تبیین ماهیت ادراکی، که متأثر از حالات روانی در وضعیت طبیعی و یا غیرطبیعی هستند، نظریه‌های متفاوتی ارایه شده است که از بین آن‌ها می‌توان به نظریات زیر اشاره کرد:

۱. «نظریه گشتالت»: این نظریه بر اهمیت روابط بین مُحرک‌ها تاکید دارد. اگر چه به صورت کلی می‌توان خطاها را بر پایه این نظریه تبیین کرد، ولی استثنایی را، که بر پایه تقابل و رد تصویرهای شکلی ایجاد می‌شوند، شامل نمی‌شود.

۲. «نظریه حرکت چشم»: در این نظریه اندازه و جهت خطاها را بر اساس حرکات جهشی چشم‌ها تبیین می‌کنند. در اینجا فرض بر این است که خطاها احتمالی بر اثر دخالت الگوهای خطی رخ می‌دهند و کنشی از حرکت‌های چشم هستند. انتقادی که به این نظریه وارد است این است که، حرکت‌های جهشی چشم بیشتر معمول خطاها را بر اساس تاعت آن. مثلاً خطا ادراکی لامسه رانمی‌توان بر این مبنای تبیین کرد.

۳. «نظریه فاصله ظاهری»: در این نظریه تاکید بر این است که خطاها را ادراکی شکلی که شامل نشانه‌های تصویری عمق هستند، مکانیزم‌های ثبات را درگیر می‌سازند. البته این تبیین درباره تجربه‌های عمق و ثبات در ترسیم صحنه‌های سه‌بعدی قابل کاربرد است، اما درباره بسیاری از خطاها شکل قبل استناد نیست.

۴. «نظریه جابجاسازی عصبی»: طبق این نظریه، به وسیله یک فرایند بازدارنده جانسی در مغز، یک طرح ادراکی موجب جابجاسازی طرح دیگری می‌گردد. در نتیجه زاویه‌های خطوط متقطع، اشتباه ادراک می‌شوند. این نظریه هم اگرچه می‌تواند بسیاری از خطاها را بر اساس ادراکی مربوط به جهت خطوط را تبیین کند، اما در مورد خطاها لامسه کاربرد ندارد.

قانونهای سازماندهی ادراکی

روان‌شناسان گشتالت معتقدند که در گشتالت یا هیأت‌کل نیروی خاصی وجود دارد که مسائل و امور را در طرحها، شکلها و قالبهای معینی سازمان می‌دهد و اساس ادراک و بینش را پایه‌ریزی می‌کند. به این جهت سازماندهی از

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

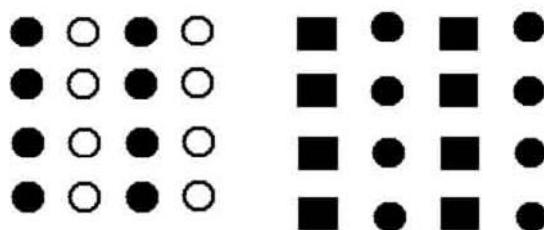
۱۹۴

فضای شهری

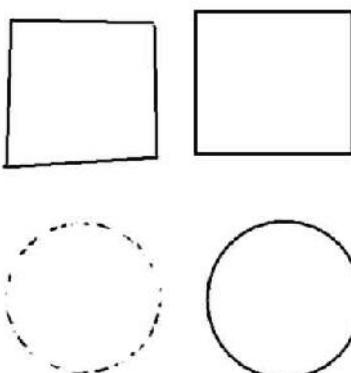
فضاهای شهری از آن دسته از فضاهای باز عمومی در شهر هستند که بستر تعاملات اجتماعی بوده و دارای سه شاخص اصلی عرصه عمومی شهر می باشند: «عمومی بودن، باز بودن و بستر تعاملات اجتماعی» (پاکزاد، ۱۳۹۰). برای فضای شهری، تعاریف متعددی از جمله فضای زندگی و فعالیت‌های جمعی و اجتماعی، فضای تعاملات و فضایی با تناسبات زیبایی شناسانه ذکر می شود. فضاهای شهری می توانند به تناسب فرهنگ و اقلیم، فضاهایی سرپوشیده و مسقف نیز باشند؛ بنابراین فضای شهری فضایی عمومی و عام است که دسترسی همگان به آن امکان پذیربوده و به عنوان مفصل فضاهای مختلف و مکان دسترسی به فضاهای عملکردی اعدیهای ایفای نقش می کند. طبیعی است که اگرچه می توان برای فضای شهری ویژگی های کالبدی خاصی را تعریف کرد، اما این ویژگی ها، ویژگی های استانداردی نیستند و در جوامع مختلف تمایزات و تفاوت هایی با یکدیگر دارند. فضای شهری^۳ پدیده ای سازمان یافته است از اطلاعاتی که در صور مختلف فرم، عملکرد و معنا تجلی می یابد. بستر شکل گیری و ارتقا زندگی اجتماعی یک جامعه که بیانگر فرهنگ و شیوه شهر نشینی یک تمدن می باشد. فضای شهری عینیتی است برخاسته از تلفیق روابط اجتماعی، در بسترهای کالبدی، در زمینه ای معنایی و در راستای عملکردی هایی مورد نیاز جمعی انسانی. آنچه در شهرهای امروز ما دیده می شود نه فضای شهری که فضاهایی خالی محصول کنار هم قرار گرفتن بناها و تکه های باقی مانده از توده هایی هستند که کمتر معنا و مفهومی را به ذهن متبار می کنند. شاید این گونه باشد که در شهر؛ اول ساختمانها ساخته می شوند و آنچه باقی می ماند، فضای شهری است. مهمترین ابزار درجهت تقویت جامعه مدنی تقویت عرصه های عمومی است و اما در میان عرصه های عمومی، فضای شهری فضایی است که با ساختار کالبدی و کارکرد اجتماعی اش می تواند عرصه مطلوبی برای رشد و بالندگی جامعه مدنی ارائه دهد. فضایی که مکان تعاملات اجتماعی، برخوردهای اجتماعی، تبادلات

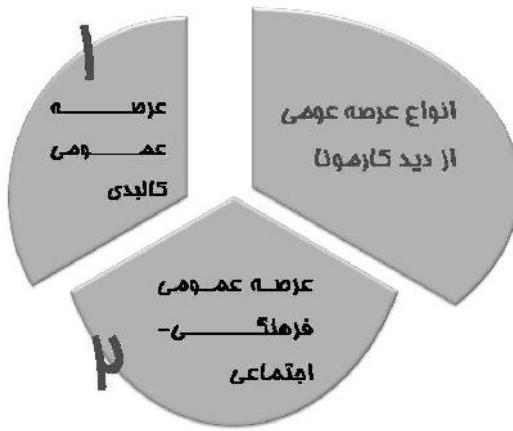
نقشه هایی که نزدیک به هم هستند یک واحد یا یک دسته مستقل را به وجود می آورند.

۳. «قانون مشابهت»: در قانون مشابهت موارد مشابه بر حسب ویژگی های خاصی که دارند، مانند شکل و رنگ و جز آن، گروههای مشترک را به وجود می آورند، مشروط بر آنکه ضابطه های قانون مجاورت در آنها حکفرما نباشد. به سخن دیگر، بنابراین مشابهت، اشیایی که از لحاظ شکل و رنگ مشابه و همانند ادراک می شوند به صورت گروههای مشخص سازمان می یابند. برای مثال، اگر به فردی قالبهای ساختمانی در هم ریخته ای را بدene و از او بخواهند که از آنها دسته های معینی بسازد، او معمولاً قالبهایی را که از لحاظ شکل و رنگ به نحوی با یکدیگر مشابهت دارند در یک دسته قرار می دهد.

۴. «قانون بستگی»: در قانون بستگی کوشش روان شناسان گشتالت براین بوده است که نشان دهندر امر ادراک سطوح بسته یا شکلهای کامل از سطوح باز یا شکلهای ناتمام دارای وضعی پایدارتر و مطلوب تر می باشند این امر شاید به این جهت باشد که شکلهای نسبتاً آسانی را تشکیل می دهند.

نمودار ۲. انواع عرصه عمومی از دیدگاه کارمندا؛ مأخذ: نگارنده بر اساس کارمندا، ۲۰۰۳.

هزینه؛ و
۷- «عدالت»: پرداخته شدن هزینه معیارها از طریق سازمان یا طبقه اجتماعی که باید برای آن هزینه کنند.^۶ یکی از مشهورترین مجموعه‌کیفیتهای طراحی شهری مجموعه ارائه شده توسط «یان بنتلی و همکارانش» در کتاب «محیط‌های پاسخده»^۷ است. این ۷ معیار که باید در ایجاد محیط‌های پاسخده رعایت شوند عبارتند از: «نفوذپذیری»؛ «گوناگونی»؛ «خوانایی»؛ «انعطاف پذیری»؛ «تناسبات بصری»؛ «غنای حسی»؛ و «رنگ تعلق».

مدلهای ادراک‌سنجه محیطی
علاوه بر بیان پارامترهای کیفیتی محیط، نظریه پردازان نیز مدل‌هایی برای طبقه‌بندی این کیفیات ارائه کرده‌اند. سه مدل عام در این زمینه عبارتند از:
۱. «مدل لنگ»؛ نیازهای انسانی؛ این مدل با اقتباس از نظریه سلسله مراتب نیازهای انسانی مازلو تدوین شده است. براساس این مدل می‌توان کیفیت محیط شهری را بر حسب برآورده ساختن گونه‌های مختلف نیازهای انسان یعنی: نیازهای فیزیولوژیکی، نیاز به ایمنی و

اجتماعی و محملي برای انواع فعالیت‌هاست (حبیبی، ۱۳۸۰). «کارمندا» نیز عرصه عمومی را در دو بعد «عرصه کالبدی»^۸ و «عرصه عمومی‌فرهنگی- اجتماعی»^۹ مورد بررسی قرار می‌دهد. (Carmona, 2003:11)
«کوین لینچ» با انتشار «تئوری شکل خوب شهر» در سال ۱۹۸۱ میلادی حصول کیفیت مناسب طراحی شهری و به تبع آن ارتقاء کیفیت زندگی شهری را در گروپنج معیار و دو فوق معیار زیر اعلان می‌دارد:

- ۱- «سرزندگی»؛ به مفهوم امکان بقای زیست شناختی و جامعه شناختی انسان در محیط شهر؛
- ۲- «معنی (حس)»؛ به معنی نقش انگیزی ذهنی و معنادار بودن مکان‌های شهری؛
- ۳- «سازگاری»؛ به منظور انطباق فرم شهری با فعالیت‌های گوناگون و مدارهای رفتاری؛
- ۴- «دسترسی»؛ به مفهوم سهولت نفوذ فیزیکی به بخش‌های مختلف بافت شهری؛
- ۵- «کنترل و نظارت»؛ به مفهوم فراهم بودن امکان انتخاب و مداخله شهروندان در امور مرتبط با مدیریت و استفاده از عرصه همانی؛
- ۶- «کارایی»؛ کارابودن هر یک از معیارهای فوق با توجه به

4. Physical Public Realm

5. Socio-Cultural Public Realm

۶. برای اطلاعات بیشتر، ک. به: لینچ، کوین (۱۳۸۷) تئوری شکل خوب شهر. ترجمه: سید حسین بحرینی. انتشارات دانشگاه تهران.

۷. برای اطلاعات بیشتر، ک. به: بنتلی، یان (۱۳۸۲) محیط‌های پاسخده، ترجمه: بهزادفر، مصطفی، تهران، مرکز انتشارات دانشگاه علم و صنعت.

8. John Lang

امنیت، نیاز به وابستگی و احساس تعلق، نیاز به عزت و اعتماد به نفس، نیاز به تحقق خویشتن و خودشکوفایی و نیازهای شناختی- زیباشتاختی طبقه بندی نمود. لذا لازم است تا محیط شهری نیازهای متفاوت انسانی را برآورده سازد (عباس زادگان، ۱۳۸۴).

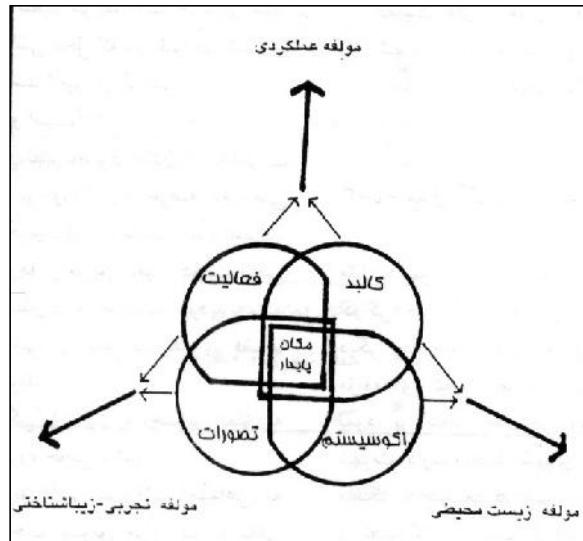
۳. «مدل کانتر؛ مؤلفه‌های مکان»^۲: مدل مشهور دیوید کانتر، از پیشگامان مطالعات ادراکی معماری و طراحی شهری را می‌توان یکی از چارچوب‌های نظری که قادر به «تبیین مؤلفه‌های کیفیت طراحی شهری» است، محسوب نمود. بر اساس مدل مذبور که به مدل مکان شهرت دارد، محیط شهری به مثابه یک مکان متشكل از سه بعد در هم تنیده کالبد، فعالیت و تصورات است. از آنجا که کیفیت محیط شهری یک مکان ناگزیر از پاسخدهی مناسب به ابعاد گوناگون محیط شهری است. می‌توان مؤلفه‌های سازنده کیفیت محیط شهری را مؤلفه‌هایی به موازات مؤلفه‌های سازنده مکان تعریف نمود. به عبارت دیگر، با اقتباس از نظریه مکان کانتر می‌توان گفت کیفیت محیط شهری عبارت است از برآیند سه مؤلفه که هریک از آنها متكفل برآورده ساختن یکی از کیفیتهای سه گانه «کالبدی»، «فعالیتی» و «تصوری» محیط شهر است (گلکار، ۱۳۸۰، ص ۳۸-۶۵).
۲. «مدل اپلیارد^۳: حالت‌های ادراک انسانی»: براساس مدل پیشنهادی اپلیارد، می‌توان مؤلفه‌های گوناگون کیفیت طراحی شهری را براساس پاسخگویی به حالات ادراکی مختلف انسان سازمان دهی و طبقه بندی نمود. اپلیارد واکنش‌های ادراکی انسان دربرابر محیط را به سه حالت زیر تفکیک می‌کند:

 - «حالت واکنشی- عاطفی»^۴: که در برگرینده واکنش‌های عاطفی افراد نسبت به محیط است و در این حالت محیط به عنوان محرکی جهت بر انگیختن احساسات و تداعی معانی تلقی می‌گردد;
 - «حالت عملیاتی»^۵: که غالباً توسط افراد در زندگی روزمره مانند تردد از مکانی به مکان دیگر جهت کار، ملاقات به کارگرفته می‌شود;
 - «حالت استنباطی»^۶: که افراد برای حمایت از فعالیتهای عملیاتی و واکنش‌های عاطفی فوق، در

مدرس شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۱۹۷

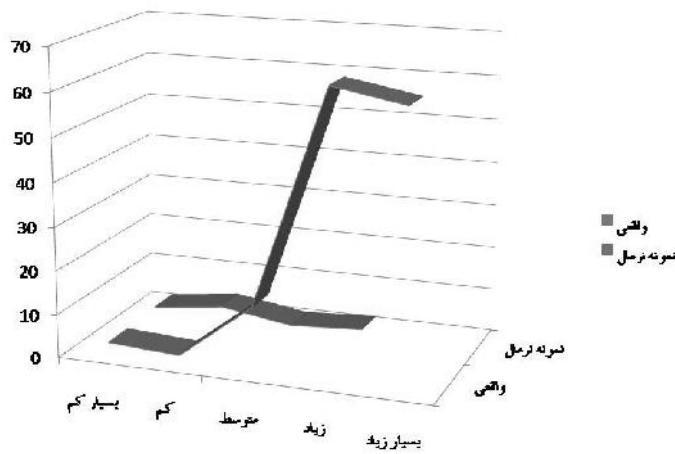

نمودار ۳. مدل مکان پایدار؛ مأخذ: گلکار، ۱۳۸۰، ص ۵۴.

9. Applyard
10. Responsive Mode
11. Operational Mode

12. Inferential Mode
13. Canter

۱۴. برای اطلاعات بیشتر ر. ک. به: گلکار، کورش (۱۳۸۰) مؤلفه‌های سازنده کیفیت در طراحی شهری. نشریه صفحه شماره ۳۲۵. صص ۳۸-۶۵

نمودار ۴. نقش معماری ایرانی- اسلامی در انگاشتهای ذهنی شهروندان تهران؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۱۹۸

گلکار نیز با اشاره به پیشرفت دانش طراحی شهری در دهه‌های اخیر و همچنین مطرح شدن بحث پایداری مبتنی بر بوم شناسی و توجه به محیط به نارسایی مدل کاتر به عنوان یک مدل مرجع در این زمینه اشاره کرده و عنصر اکوسیستم را به کالبد، فعالیت و تصورات در مدل کاتری افزاید. وی این ترکیب جدید را مدل مکان پایدار آمده است:

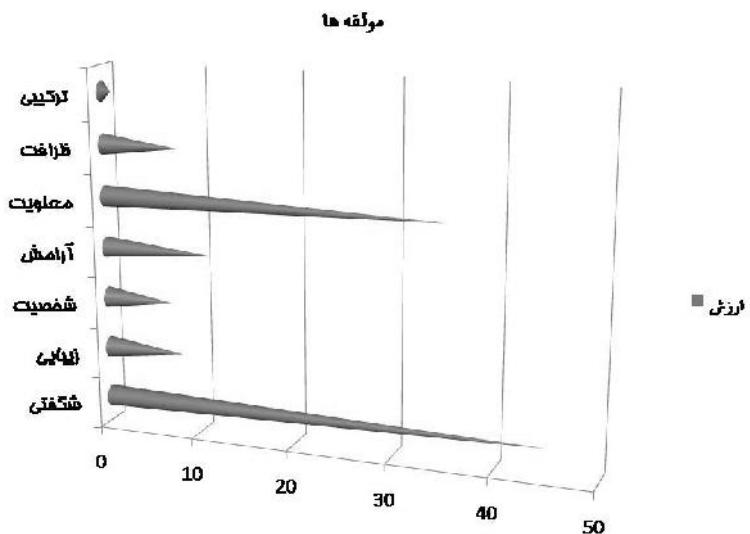
همان طورکه در جدول شماره ۱ مشاهده می‌گردد، عدد معنی‌داری به دست آمده تقریباً برابر با صفر گردیده است که از سطح خطای استاندارد (۰) کمتر است. بنابراین فرض مبنی بر یکنواختی توزیع مورد تایید قرار نمی‌گیرد. با توجه به نتیجه بدست آمده از آزمون و توزیع فراوانی‌هادر جدول می‌توان نتیجه گرفت که گرایش پاسخ‌ها به سمت گزینه‌های زیاد و بسیار زیاد می‌باشد، به طوری که ۸۸.۱ درصد از فراوانی دادها را به خود اختصاص داده است. پس می‌توان نتیجه گیری کرد که معماری ایرانی- اسلامی نقشی اساسی در انگاشتهای ذهنی شهروندان تهرانی دارد.

زیبایی شناختی را بسته به معیارهای سه‌گانه پایداری یعنی مولفه اجتماعی، اقتصادی و محیطی نشان می‌دهد که مولفه‌های زیست محیطی دقیقاً منطبق بر بعد محیطی است. دو مولفه دیگر عملکردی و تجربی- زیبایی شناختی را بسته به معیارهای ارائه شده در مورد هر مولفه می‌توان به صورت زیر مجموعه‌ای مشترک از دو بعد از ابعاد سه‌گانه دانست. به طور ویژه مولفه عملکردی و تجربی- زیبایی شناختی را می‌توان در زیر مجموعه مشترکی از بعد اجتماعی و محیطی دانست.

گلکار در آزمون مدل پیشنهادی خود برای مکان پایدار معیارهای کیفیتی‌های ارائه شده توسط متخصصین را در ذیل سه مولفه خود طبقه‌بندی می‌کند و مجموعه آنها را نمایش می‌دهد.

جدول ۱. نتایج حاصل از آزمون کای دو مربوط به سوال نقش معماری ایرانی- اسلامی در انگاشت ذهنی شهروندان:
مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

عدد معنی داری	درجه آزادی	آماره کای دو
۰...۰۰۰	۴	۱۴۰.۳۲۴

نمودار ۵. انگاشتهای ذهنی از معماری و فضاهای شهری سنتی؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

طور که مشاهده می‌گردد، بیشترین فراوانی مربوط به صفات زیر مجموعه‌ی گروه‌های شگفتی و معنویت می‌باشند که به ترتیب ۵۳ و ۳۳ درصد از انگاشت ذهنی شهروندان به آن اشاره کرده‌اند. در ذیل نمودار مربوطه ارائه شده است.

ابعاد روانشناسی
به منظور تجزیه و تحلیل بعدکلی روانشناسی انگاشت ذهنی شهروندان نسبت به معماری ایرانی-اسلامی سنتی که از پاسخ‌های سوالی بازپاسخ تحت عنوان: احساس کلی شما به هنگام رویت بناهای تاریخی (شهر تهران) چه بوده است؟، ابتدا تمام صفت‌ها و عبارات، استخراج و سپس صفت‌ها در غالب عنوان‌های مختلف دسته‌بندی شدند. این عنوان‌ها عبارتند از: شگفتی و تحسین، زیبایی، آرامش، منحصر به‌فردی، معنوی، هماهنگی، عدم هماهنگی، تاریخ، زندگی اجتماعی، عظمت، اسرارآمیزی، روایا و بهشت، ظرافت، قدرت، نور، رنگ و عناصر کالبدی، استمرار و تکرار، معنویت، امنیت، لذت و خوشایندی، سرزنشگی و شفافیت، صفت‌های منفی، عبارت‌های ترکیبی و طبقه‌ای با عنوان متفرقه که مختص به عبارات یا صفاتی است که قابل دسته‌بندی در عنوان‌های پیشین نبودند. نکته‌ی قابل ذکر دیگر این است که از آن جاکه هر پاسخ دهنده‌ای اجازه داشته تا به هر تعداد صفت و عبارت در مورد سوال‌های بازپاسخ اشاره کند، با وجودی که تعداد پاسخ دهنگان سوالات بازپاسخ کمتر از سوالات بسته پاسخ می‌باشد، با این حال در بعضی موارد ممکن است که تعداد پاسخ‌ها از تعداد کل نمونه بیشتر باشد. همان

میر شهری

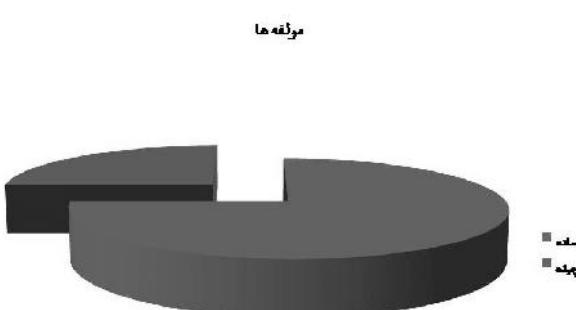
فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۱۹۹

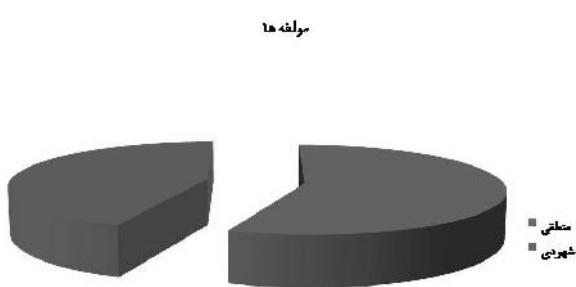
ابعاد معرفت‌شناسی و زیبایی‌شناسی

در اینجا منظور از ابعاد معرفتی، صفاتی است که از مرحله قبل و در قالب سوال بازپاسخ قبلی استخراج شده است. به منظور بررسی این صفات از آزمون کای دو تک نمونه ای استفاده شده است. با این استدلال که یکی از جفت صفات مورد بررسی از دیدگاه پاسخ دهنگان انتخاب گردد.

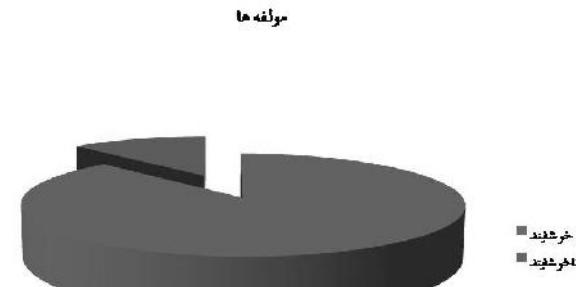
۱. بررسی صفت «ساده» در مقابل «پیچیده»: با توجه به نتیجه به دست آمده از آزمون و توزیع فراوانی‌های توان نتیجه گرفت که گرایش پاسخها به سمت گزینه‌های تاییدکننده صفت پیچیدگی می‌باشد؛ به طوری که ۷۶ درصد از فراوانی داده‌ها را به خود اختصاص داده است. پس می‌توان گفت که انگاشتهای ذهنی از معماری و فضاهای شهری سنتی بین دو صفت ساده و پیچیده، صفت پیچیدگی را در مورد معماری ایرانی - اسلامی برگزیده‌اند.

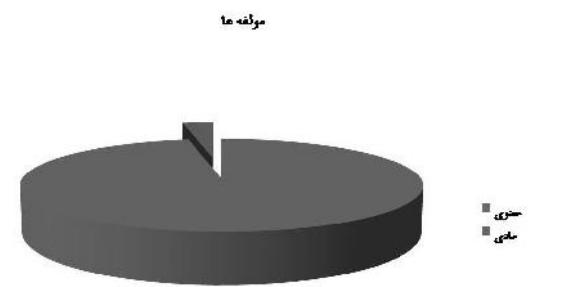
نمودار ۶. بررسی سادگی و بیچیدگی؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

نمودار ۷. بررسی صفت منطقی و شهودی؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

نمودار ۸. بررسی صفت خوشایند و ناخوشایند؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

نمودار ۹. بررسی صفت مادی و معنوی؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

۲. بررسی صفت «منطقی» در مقابل «شهودی»: با توجه به نتیجه به دست آمده از آزمون و توزیع فراوانی‌های توان نتیجه‌گرفت که گرایش پاسخ‌ها به سمت گزینه‌های تاییدکننده صفت شهودی می‌باشد؛ به طوری که ۵۹ درصد از فراوانی داده‌ها را به خود اختصاص داده است. پس می‌توان گفت که انگاشتهای ذهنی از معماری و فضاهای شهری سنتی بین دو صفت منطقی و شهودی، صفت شهودی را در مورد معماری ایرانی - اسلامی بر گزیده‌اند.

۳. بررسی صفت «خوشایند» در مقابل «ناخوشایند»: با توجه به نتیجه به دست آمده از آزمون و توزیع فراوانی‌ها می‌توان نتیجه‌گرفت که گرایش پاسخ‌ها به سمت گزینه‌های تاییدکننده صفت خوشایند می‌باشد به طوری که ۸۸ درصد از فراوانی داده‌ها را به خود اختصاص داده است. پس می‌توان گفت که شهروندان بین دو صفت خوشایند و ناخوشایند، صفت خوشایند را در مورد معماری ایرانی - اسلامی برمی‌گزینند.

۴. بررسی صفت «مادی» در مقابل «معنوی»: با توجه به نتیجه به دست آمده از آزمون و توزیع فراوانی‌های توان نتیجه‌گرفت که گرایش پاسخ‌ها به سمت گزینه‌های تاییدکننده صفت معنوی می‌باشد؛ به طوری که ۸۷.۳ درصد از فراوانی داده‌ها را به خود اختصاص داده است. پس می‌توان گفت که انگاشتهای ذهنی از معماری و فضاهای شهری سنتی بین دو صفت مادی و معنوی، صفت معنوی را در مورد معماری ایرانی - اسلامی برمی‌گزینند.

۵. بررسی صفت «ظریف» در مقابل «خشن»: با توجه به نتیجه به دست آمده از آزمون و توزیع فراوانی‌های توان نتیجه‌گرفت که گرایش پاسخ‌ها به سمت گزینه‌های تاییدکننده صفت ظریف می‌باشد؛ به طوری که ۸۹.۵ درصد از فراوانی داده‌ها را به خود اختصاص داده است. پس می‌توان گفت که انگاشتهای ذهنی از معماری و فضاهای شهری سنتی بین دو صفت ظریف و

مدرس شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۲۰۰

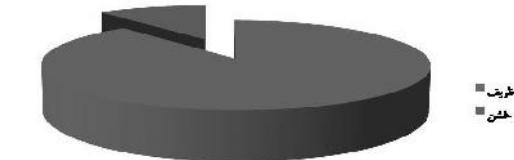
شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۲۰۱

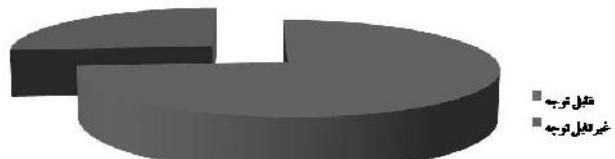
خشن، صفت ظریف را در مورد معماری ایرانی - اسلامی بر می گزینند.

مولفه ها

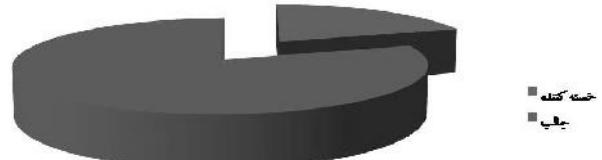
نمودار ۱۰. بررسی صفت ظریف و خشن؛ مأخذ: یافته های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

مولفه ها

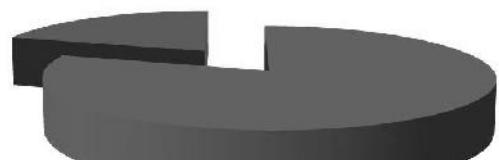
نمودار ۱۱. بررسی صفت برجسته و قابل توجه در برابر کم اهمیت و غیرقابل توجه؛ مأخذ: یافته های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

مولفه ها

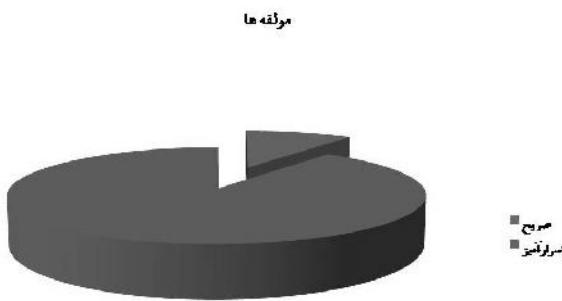

نمودار ۱۲. بررسی صفت «خسته کننده» در مقابل «جالب»؛ مأخذ: یافته های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

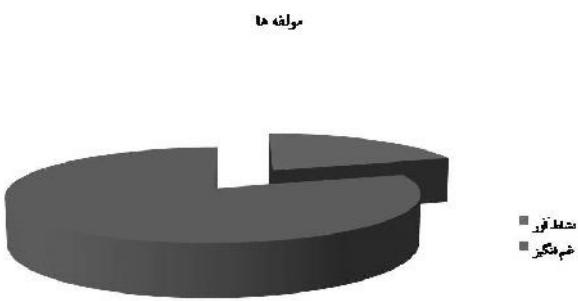
مولفه ها

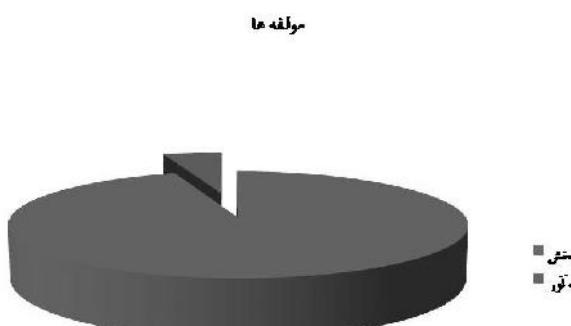
نمودار ۱۳. بررسی صفت «درون گرا» در مقابل «برون گرا»؛ مأخذ: یافته های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

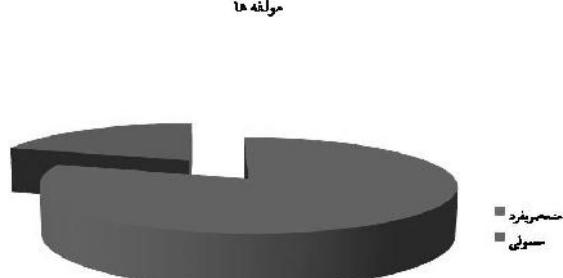
نمودار ۱۴. بررسی صفت «صريح و آشکار» در مقابل «اسرارآمیز»؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

نمودار ۱۵. بررسی صفت «غم انگیز» در مقابل «نشاط آور»؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

نمودار ۱۶. بررسی صفت «آرامش بخش» در مقابل «اضطراب آور»؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

نمودار ۱۷. بررسی صفت «منحصر به فرد» در مقابل «معمولی»؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

گرایش پاسخ‌ها به سمت گزینه‌های تاییدکننده صفت اسرارآمیز می‌باشد به طوری که ۶۸.۵ درصد از فراوانی داده‌هارا به خود اختصاص داده است. پس می‌توان گفت که انگاشتهای ذهنی از معماری و فضاهای شهری سنتی بین دو صفت صريح و آشکار و اسرارآمیز، صفت اسرارآمیز را در مورد معماری ایرانی - اسلامی بر می‌گزینند.

۱۰. بررسی صفت «غم انگیز» در مقابل «نشاط آور»؛ بنابراین با توجه به نتیجه به دست آمده از آزمون و توزیع فراوانی‌ها می‌توان نتیجه گرفت که گرایش پاسخ‌ها به سمت گزینه‌های تاییدکننده صفت غم انگیز می‌باشد به طوری که ۶۳.۷ درصد از فراوانی داده‌هارا به خود اختصاص داده است. پس می‌توان گفت که انگاشتهای ذهنی از معماری و فضاهای شهری سنتی بین دو صفت غم انگیز و نشاط آور، صفت نشاط آور را در مورد معماری ایرانی - اسلامی بر می‌گزینند.

۱۱. بررسی صفت «آرامش بخش» در مقابل «اضطراب آور»؛ با توجه به نتیجه به دست آمده از آزمون و توزیع فراوانی‌ها می‌توان نتیجه گرفت که گرایش پاسخ‌ها به سمت گزینه‌های تاییدکننده صفت آرامش بخش می‌باشد به طوری که ۹۵ درصد از فراوانی داده‌هارا به خود اختصاص داده است. پس می‌توان گفت که انگاشتهای ذهنی از معماری و فضاهای شهری سنتی بین دو صفت آرامش بخش و اضطراب آور، صفت آرامش بخش را در مورد معماری ایرانی - اسلامی بر می‌گزینند.

۱۲. بررسی صفت «منحصر به فرد» در مقابل «معمولی»؛ با توجه به نتیجه به دست آمده از آزمون و توزیع فراوانی‌ها می‌توان نتیجه گرفت که گرایش پاسخ‌ها به سمت گزینه‌های تاییدکننده صفت منحصر به فرد می‌باشد به طوری که ۸۷.۴ درصد از فراوانی داده‌هارا به خود اختصاص داده است. پس می‌توان گفت که انگاشتهای ذهنی از معماری و فضاهای شهری سنتی بین دو صفت منحصر به فرد و معمولی، صفت منحصر به فرد را در مورد معماری ایرانی - اسلامی بر می‌گزینند.

مدرسه شهری

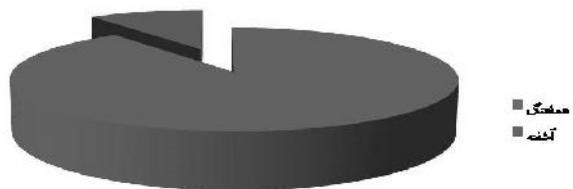
فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۲۰۲

بوده است که از پاسخ دهنده‌گان خواسته تا احساس کلی خود نسبت به معماری ایرانی اسلامی شهر تهران بیان کنند. بر اساس نتایج تحقیق، پاسخ دهنده‌گان به گروه صفت‌های شگفتی، تحسین، معنویت، زیبایی و عبارات ترکیبی بیشترین اشاره را کرده و این گروه از صفت‌ها بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند.

۲. روانشناسی- جزیی: برای سنجش ابعاد روانشناسی احتفاظه و جزیی انگاره شهروندان از ۱۳ افتراق معنایی استفاده شده است نتایج آزمون این بخش از تحقیق در جدول شماره ۳ قابل مشاهده است، بر اساس نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها و نتایج آزمون کای دو مربع تک نمونه‌ای احساس شهروندان از جفت صفت‌های طیف‌های افتراق معنایی متمایل به صفتی است، که در جدول ۳ ارایه شده است.

همان طور که مشاهده می‌گردد صفات درون‌گرا و آرامش‌بخش از میان سایر صفات دارای بیشترین درصد فراوانی بوده‌اند؛ همچنین صفات جالب و نشاط‌آور دارای کمترین درصد فراوانی بوده‌اند.

نمودار ۱۸. بررسی صفت «هماهنگ» در مقابل «آشفته»؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

۱۳. بررسی صفت «هماهنگ» در مقابل «آشفته»: با توجه به نتیجه به دست آمده از آزمون و توزیع فراوانی‌ها می‌توان نتیجه گرفت که گرایش پاسخ‌ها به سمت گزینه‌های تاییدکننده صفت هماهنگ می‌باشد؛ به طوری که ۹۱.۶ درصد از فراوانی داده‌ها را به خود اختصاص داده است. پس می‌توان گفت که انگاشتهای ذهنی از معماری و فضاهای شهری سنتی بین دو صفت هماهنگ و آشفته، صفت هماهنگ را در مورد معماری ایرانی- اسلامی برمی‌گزینند.

نتیجه‌گیری و جمعبندی

آزمون فرضیه‌ای تحقیق نشان می‌دهد که معماری ایرانی- اسلامی نقش معناداری در انگاشتهای ادراک شهرهای از معماری و فضاهای شهری معاصر دارد. این بدین معناست که استراتژی‌های طراحی فضاهای شهری جدید بر اساس اصول و نص معماری و شهرسازی سنتی می‌بایست توجه ویژه‌ای به معماری ایرانی- اسلامی داشته باشند و در میان ابعاد متفاوت، مولفه‌های معماری بومی و ملی معماری را در اولویت‌های ترویجی اشاره شد، ابزار سنجش این بعد از انگاره سوالی باز پاسخ

تجزیه و تحلیل

سوال اصلی تحقیق چگونگی انگاره ادراکی شهرهای از معماری سنتی ایرانی اسلامی بوده و قرار دادن داده‌های تحقیق در مدل پژوهش ماتریسی چهار خانه ای را تشکیل خواهد داد. بر اساس داده‌ها، در چارچوب مدل مفهومی تحقیق نتایج تحقیق به گونه زیر می‌باشد:

۱. بعدکلی- روانشناسی: همان گونه که پیش از این نیز

جدول ۳. صفات برگزیده در آزمون کای دو به همراه درصد فراوانی آن‌ها؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق بر اساس پرسشنامه.

صفت	۹۵	۸۵	۵۹	۶۸	۷۶	۶۴	۸۷	۸۷	۸۸	۸۹	۹۲	۵۲	۸۳	۷۵
پیشنهاد														

جشنها و اعیاد کاربست یافته‌اند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل بخش دوم پرسشنامه حاکی از این امر است که در انگاره شهروندان مناظر و بناهای معماری مولفه‌های زیبایی شناختی را تغذیه کرده‌اند و می‌توان اطمینان داشت که ترویج این بناها و این سبک از معماری نزد شهروندان تاثیر مثبتی بر انگاره آن‌ها از معماری خواهد داشت. از طرف دیگر می‌توان این گونه نتیجه‌گیری کرد که معماری ایرانی-اسلامی به خوبی توانسته است محتوا و معنای خود را به بازدیدکننده و شهروندان انتقال دهد، زیرا همان گونه که آدنرو معتقد است: میزان موقفيت زیبایی شناختی تابعی از میزان موفقیت فرم در انتقال محتوا است. در انتها پیشنهاد می‌شود که اصول و مولفه‌های معماری سنتی در طراحی فضاهای شهری و معماری امروز ایران، مورد توجه معماران و شهرسازان خاصه در حوزه طراحی فضاهای شهری و معماری حال حاضر قرار گیرد.

منابع

۱. بحرینی، حسین و طبیبیان، منوچهر (۱۳۷۷) مدل ارزیابی کیفیت محیط زیست شهری، مجله محیط‌شناسی، دوره ۲۴، شماره ۲۱.
۲. بحرینی، حسین (۱۳۷۷) فرایند طراحی شهری، انتشارات دانشگاه تهران.
۳. براند فری، هیلدر (۱۳۸۳) طراحی شهری به سوی یک شکل پایدارتر شهر، ترجمه حسین بحرینی، انتشارات شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
۴. بنتلی، یان (۱۳۸۲) محیط‌های پاسخده، ترجمه: بهزادفر، مصطفی، تهران، مرکز انتشارات دانشگاه علم و صنعت
۵. پورعفر، محمدرضا (۱۳۸۱) توجه به معیارهای طراحی شهری و معماری در مساجد قدیمی (مورد مطالعه مسجد جامع دهلی)، مجله مدرس هنر، شماره سال ۱۳۸۱.
۶. تقوایی، علی اکبر و معروفی، سکینه (۱۳۸۹) تاثیر فضاهای شهری بر ارتقاء کیفیت محیط با تأکید بر نقش مساجد، مقاله برگزیده همایش بین‌المللی مساجد، تهران.

قرار دهنده. به بیان دیگر معماری اسلامی ایران می‌تواند به عنوان یکی از منابع مهم و نماد فرهنگ ایرانی برای شهروندان در نظر گرفته شود. از طرف دیگر چارچوب‌های ارائه شده در بالاکه در حقیقت پاسخی به سوال اصلی تحقیق می‌باشد: بیانگرایی واقعیت هستند که احساس کلی شهروندان نسبت به بناهای ایرانی-اسلامی که از آن بازدید کرده‌اند، احساسی توأم با شگفتی و تحسین و القای حس معنویت بوده است. این بدین معناست که فضای حاکم بر این بناها عواطف شهروندان را به شکل مثبتی تحریک و تغذیه کرده است. نکته‌ی قابل توجه دیگر در این بعد از انگاره اشاره‌ای معنی‌دار شهروندان به عبارات ترکیبی برای بیان احساسات خود نسبت به معماری ایرانی-اسلامی می‌باشد. صفاتی که در این نوع از معماری به خوبی تجلی یافته‌اند. در بعد روان‌شناختی-جزئی اکثر قریب به اتفاق شهروندان معتقدند که مهم‌ترین صفت‌هایی که می‌توان به کمک آن‌ها به توصیف معماری اسلامی پرداخت، عبارت‌اند از:

آرامش‌بخش، درونگرا و معنوی و اسرارآمیز. این امر نشان می‌دهد که معماری ایرانی-اسلامی دارای جذابیت قابل توجهی برای شهروندان است و از طرف دیگر احساس تناسب و تعادل و هماهنگی همان‌گونه که معمار ایرانی آن را بیان کرده است، به خوبی به شهروندان منتقل شده به‌گونه‌ای که شهروندان معماری ایرانی-اسلامی را مملو از احساس هماهنگی، تعادل، توازن و تناسب می‌بینند.

از طرف دیگر اگر چه در نهایت توزیع فراوانی پاسخ‌ها به سمت صفت‌های آرامش‌بخش، درونگرا و هماهنگی بوده است اما در مقایسه با سایر صفت‌های انتخابی با اختلافی قابل توجه، نسبت کم‌تری از پاسخ‌دهندگان آن‌ها را برگزیده‌اند. این وضعیت را می‌توان به دو دلیل اصلی نسبت داد. دلیل اول را می‌توان این دانست که فضاهای معماری ایرانی اسلامی در انگاره شهروندان قابل توصیف با صفات قرار گرفته در هر دو سر طیف می‌باشد؛ به بیان دیگر معماری ایرانی اسلامی در ذهن شهروندان به دلیل توجه فرهنگی و بار فرهنگی کشور، بیشتر غم انگیز بوده و هم شهودی محسوب می‌شود؛ چراکه عملاً این فضاهای تنها در مراسم عزاداری و نه صرفاً

۲۰۵

۷. حاج سید جوادی، فریبرز (۱۳۷۸) مسجد مدرسه‌ها،
مجموعه مقالات همایش مسجد، انتشارات دانشگاه
هنر.

۸. رفیعیان، مجتبی و سیفایی، مهسا (۱۳۸۴) فضاهای
عمومی شهری، بازنگری و ارزیابی کیفی، نشریه هنرهای
زیبا، شماره ۲۳.

۹. سلیمانی، محمد جواد (۱۳۷۸) معماری مسجد،
مجموعه مقالات همایش معماری مسجد؛ گذشته،
حال، آینده، دانشگاه هنر آذربایجان، ۱۳۷۶.

۱۰. کوزر، لوئیس (۱۳۸۷) زندگی و اندیشه بزرگان جامعه
شناسی، ترجمه محسن ثلاثی، انتشارات علمی، چاپ
چهاردهم.

۱۱. گروتیورگ کورت (۱۳۸۶) زیبایی شناسی در معماری،
(چاپ چهارم)، (ترجمه جهانشاه پاکزاد و عبدالرضا
همایون)، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.

۱۲. گلکار، کورش (۱۳۸۰) مولفه‌های سازنده کیفیت در
طراحی شهری، نشریه صفحه شماره ۳۲۵، صص ۳۸-۶۵

۱۳. گلکار، کوروش (۱۳۸۱) طراحی شهری و جایگاه آن در
سلسله مراتب طرح‌های توسعه شهری تهران، انجمن
صنفی مهندسان مشاور معمار و شهرساز.

۱۴. لینچ، کوین (۱۳۷۴) سیمای شهر، ترجمه منوچهر
مزینی، انتشارات دانشگاه تهران.

15. Forty, Adrian (2000) Words and Buildings: A Vocabulary of Modern Architecture, Thames and Hudson, London.

16. Guiton, Jacques (1981) The Ideas of Le Corbusier on Architecture and Urban Planning, English translation by Margaret Guiton, George Braziller, Inc, Foundation Le Corbusier, New York

17. Hilberseimer, Ludwig (1964) Contemporary Architecture: Its Roots and Trends, Paul Theobald and Co, Chicago.

18. Ligo, Larry (1984) The Concept Function in Twentieth-Century Architectural Criticism, UMI Research Press, Michigan.

19. Michl, Jan (1995) Form Follow What? The Modernist Notion of Function as a Carte Blanche, In: www.Gecities.com

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۴ بهار ۱۳۹۳
No.34 Spring 2014

۲۰۶